

Річка Супій

Супій — річка в Україні, на Придніпровській низовині. Ліва притока Дніпра. Впадає до Кременчуцького водосховища.

Походження назви остаточно не встановлено. Її виводять від слов'янського преф. *So-роїь > українська неозначена форма дієслова спити (сьпити) «стікати».

За іншою версією, назва річки походить від давнього слова суп, супій, - тобто "яструб".

Довжина **130 км**, сточище — **2000 км²**, переважаюча ширина долини **1,3—3 км**, річища **2—8 м** (у пониззі — до **20 м**).

Бере початок з болота біля села Свидовець у Ніжинському районі Чернігівської області і тече Придніпровською низовиною.

Похил річки **0,35 м/км**. Живлення мішане, основне — снігове. Замерзає наприкінці листопада, скресає у 2-й половині березня.

Притоки

- Малий Супій, Сага, Супієць (праві);
- Іржавець, Фараон, Бутовщина, Ковраєць (ліві).

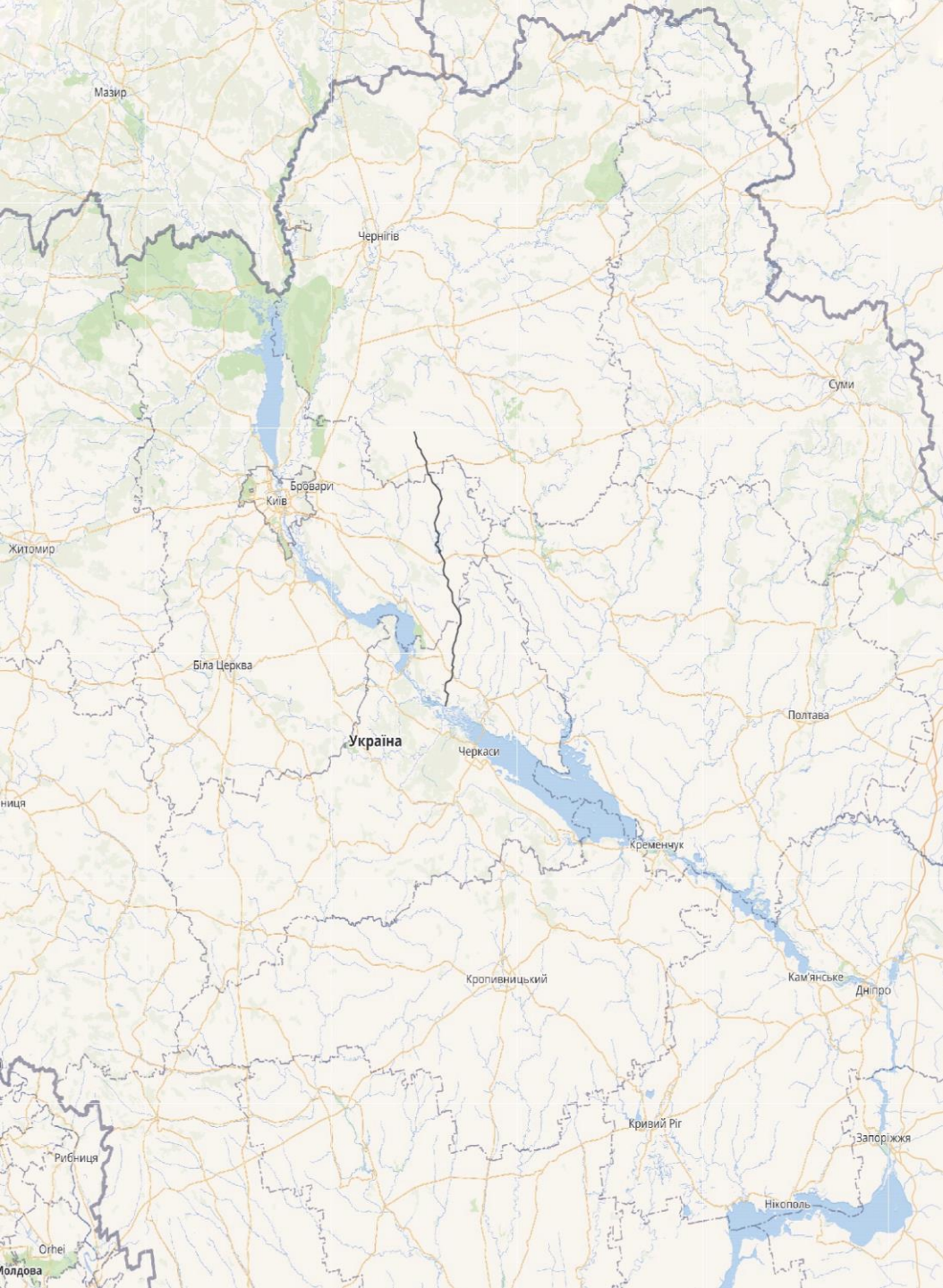
На Супої стоїть місто Яготин, водосховище — Супійська осушувальна система.

Природно-заповідний фонд

У верхній течії знаходяться гідрологічні заказники Болото «Супій» та Свидовецький.

У середній течії розташована природоохоронна територія — Усівський заказник, а також регіональний ландшафтний парк «Яготинський імені гетьмана Кирила Розумовського».

Заплава річки знаходиться у межах об'єкту Смарагдової мережі «Заплава Супою» .

Сучасний стан

Сучасний стан водосховища в районі міста Яготин незадовільний і є на межі екологічної катастрофи.

Якщо за радянських часів озера та протоки регулярно чистили від надлишків мулу та поглиблювали, то пізніше жодних робіт не проводилось.

Через брак коштів у місцевому бюджеті та в міністерстві екології України озера Великий та Малий Супій постійно з року в рік здавали в оренду.

Приватні орендарі варварськими методами (методом повного скидання води через шлюзи задля зручності вилову) знищували природні джерела в озері, що призвело до замулювання джерел, падіння рівня води, масової загибелі риби, раків та мальків.

Ці зміни викликали катастрофічне падіння ґрунтових вод у криницях по всьому Яготинському та Згурівському районах.

Додаткова причина пересихання озер Великий та Малий Супій — перекриття притоку води вище, в так званому Черкасівському ставку, приватними орендарями.

Також на загальний рівень води та його катастрофічне падіння впливають чинники безконтрольного вирубування дерев та зміни клімату.

Народна пам'ять пов'язує річку Супій із гетьманом Павлом Полуботком, який був найбагатшою людиною на лівобережній Україні. Сьогодні про скарби Полуботка складено багато легенд. Ось одна з них. Перед від'їздом до Петербурга гетьман наказав синові, щоб той переправив коштовності до одного з європейських банків. Син з козаками повантажив майно на «Чайки», що відпливли по річці Супій, яка була широкою і глибокою. Береги річки були порослі високими та пишними вербами. «Чайки» під схованкою дерев були малопомітні. Невідомо, яка трагедія трапилася на річці: чи перестрілка, чи інша біда, але човни затонули. Старожили розповідали, що довго в деякі дні було видно серед ріки щогли. Можливо, то щогли козацьких човнів? Звідки ж пішла назва ріки Супій? Як гадають краєзнавці, дикі половці, які впродовж досить тривалого часу тривожили Русь, у 1155 році самі з'явилися для укладення миру і уклали його у верхів'ях Супою, де коні половців і руських послів які мирно пили разом воду з ріки.

*Ріка Супій, і що там тої річечки?
Цвіло латаття. Плавали качки.
Звичайна річка, як усі річки.
І корови ішли до водопою,
не знали тайни річечки Супою...*

А й справді, річка Супій таїть у собі багато таємниць. За однією з легенд, річка Супій у першій половині XVII століття була судноплавною. На березі красуні-ріки розкинулося одне поміщицьке помістя. У поміщицькій родині був тільки один син, який закохався в річку. Вода в річці була чиста і холодна, бо її живили підземні джерела. В теплі ночі хлопець залишався ночувати в човні. Так було і того разу. Вночі піднявся сильний вітер, човен відв'язався і хвилі погнали його до середини річки, там човен перекинувся і річка широко розкрила свої обійми, навіки забравши хлопця у підводне царство. Вбита горем мати задумала помститись річці і веліла своїм слугам, щоб ті вовною забили джерела. Річку джерела більше не живили і красуня-ріка почала швидко міліти, заростати болотними рослинами .

Близько 10-12 тисяч років до нашої ери в епоху пізнього палеоліту (кам'яного віку) первісні люди оселилися поблизу, тоді повноводного, Супою. Звичайно, назва річки виникла далеко пізніше,.

У часи кам'яного віку на берегах річки паслися мамонти – це були степові частини суші навколо Супою.

Зручне місце розташування стоянки на лівому березі долини Супою, на висоті 16 метрів над рівнем заплави, створили комфортні умови для тривалого перебування тут людини.

Наступні артефакти, пов'язані із перебуванням людини на річці та її берегах відносяться до епохи міді-бронзи і датуються II-III століттям до нашої ери. Були тут скіфські племена, які залишили по собі бронзові наконечники стріл, також тут процвітала торгівля із римськими колоніями, про що свідчать численні знахідки римських монет та амулетів.

Першу римську згадку із відповідною назвою річки знаходимо в «Повчанні Володимира Мономаха синам своїм», котре входить у «Повість временних літ» і датується 1085 роком нашої ери. Дослівно текст звучить так: «И на весну посади мя отець в Переяславлі перед братьею, и подихом за Супой». За Супоем Мономах розбив восьмитисячний загін половців.

Також згадується Супій ще в «Повісті врем'яних літ» за Лаврентіївським списком під 1096 р., а потім неодноразово в «Київському літописі» у зв'язку з міжкнязівсько-половецьким протистоянням.

Деякі дослідники виводять назву річки із префікса «су», що пов'язаний з «поняттям про сусідство». Відповідно виникають пояснення: «суміжний водопій» та «суміжний із полем». Вони добре відбивають особливості річища Супою, що тече в основному долиною в оточенні пагорбів зі степовими краєвидами. Є й інші пояснення назви. В Супоївці можна почути, що «Супій» із татарської – «вода». В сусідніх селах, Дзюбівці, Черкасівці, Безуглівці, кажуть: “піти на болото”.

Про те, що річка служила своєрідним кордоном, біля якого крутилися войовничі племена, говорить історик Падалка: «Хозяйствували тут із першої половини X століття до половини XI століття печеніги, а потім, до нашестя монголо-татар, половці. Крім того історик писав: «По Супою існують невеликі укріплення, названі місцевим населенням «кугумами»».

А те, що Володимир Мономах згадує Супій як річку, за яку «ходихом» надає особливого значення, - можливо, у ті часи ріка була судноплавна. Підтвердження цьому знаходимо у записах німецького мандрівника Отто Фон Гуна (1806 рік). «Говорять, що у древні часи ріка Супій була судноплавною, тому що й понині в ній знаходять великі якорі.

І справді, якщо понад 200-років тому в Супої знаходили якорі, то варто схилитися до думки, що ріка таки була підкорена плоскодонними великогабаритними човнами. Про це свідчать і археологічні знахідки 1960-1961 років, коли в заплаві Супою поблизу села Піщане Черкаської області знайшли залишки судна, та 15 античних бронзових посудин. Знахідки датували кінцем 5 початком 6 століття до нашої ери.

Дякую за увагу😊